

Työryhmä: Hallituksen esitys yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (lukuvuosimaksujen korottaminen)

Työryhmän 11. kokous

21.5.2024 klo 10.00-12.00 (Labor, Meritullinkatu 10 ja Teams)

Osallistujat

Marjo Arola,
Yuri Birjulin, SYL
Maija Innola, varapuheenjohtaja, OKM
Jonna Korhonen, puheenjohtaja, OKM
Sofia Lähdeniemi, OPH
Samuli Maxenius, Arene
Kristiina Mäkelä, Aalto-yliopisto
Sanna Nieminen, VM
Henna Närhi, sihteeri, vastuvalmistelija, OKM
Ella Rautiola, Migri
Satu Salonen, TEM
Pekka Seppälä, UM
Nelli Tiainen, työryhmän sihteeri, OKM
Jarmo Tiukkanen, TEM
Mari Tuukkanen, LUT (Marjo Arolan varajäsen)
Satu Uusiautti, Lapin yliopisto
Roosa Veijola, SAMOK

---

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 10.00.

2. Asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin.

3. Kokousmuistion hyväksyminen

Kokousmuistio hyväksyttiin.

4. Selvitys käynnistynyt: Valtakunnallinen apurahajärjestelmä ja valmistumisen jälkeiset kannustimet, esittelijä: Hannu Karhunen / Labore

Hannu Karhunen esitteli Laboren aloittamaa työtä valtakunnallisen apurahajärjestelmän ja valmistumisen jälkeisten kannustimien, hallitusohjelman mukaisen ”opintolainahyvityksen kaltaisen hyvityksen” selvittämiseksi. Järjestelmissä olisi keskeistä selkeä, yhden luukun periaate: läpinäkyvyys, reiluus ja tasa-arvoisuus opiskelijoiden keskuudessa ja mielikuvissa. Järjestelmä on itsessään osa markkinointia. Tavoitteena apurahajärjestelmässä on Suomeen houkuttelu, yhteiskuntaan ja työmarkkinoille sitouttaminen sekä lahjakkaiden auttaminen. Kannustimien tavoite on ennen kaikkea valmistumisen jälkeinen työllistyminen. Karhunen toi esiin haasteen puhuttaessa valmistumisen jälkeisistä kannustimista; ollaan myöhässä, jos kansainvälisen opiskelijan työllistymiseen vaikutetaan vasta valmistumisen jälkeen. Olennaista olisi vaikuttaa työmarkkinoille kannustamiseen, koska päätös maahan jäämisestä syntyy usein ennen valmistumista, opintojen aikana. Laborella haastattelee parhaillaan kv-opiskelijoita selvitykseen.

Keskusteltiin selvityksestä. SYL toi esiin huolensa kansainvälisten opiskelijoiden toimeentulon tilanteesta nyt ja tulevaisuudessa. He ovat samaa mieltä kannustavuudesta eli nimenomaan työllistyminen on haaste. SYL ehdottaa opintolainajärjestelmää vastaamaan kv-opiskelijoiden taloudellisiin haasteisiin, mikä itsessään on yksi valmistumisen ja työmarkkinoille integroitumisen esteistä. Opintolaina kannustaisi opiskelijoita jäämään ja työllistymään Suomeen. Laboren mukaan siinä on mietittävä, miten toimittaisiin, jos opiskelija palaakin ulkomaille. VM nosti esiin valtion talouden tilanteen; budjetti ei ole rajaton. VM:n näkökulmasta opintolainahyvityksessä ei ole kyse verohyvityksestä eli ei ole tulo- vaan menopuolen hyvitys, esimerkiksi kertakorvaus maksetuista lukuvuosimaksuista. SAMOKin mukaan on hienoa, että kv-opiskelijoita kuullaan osana selvitystä. Lisäksi voisi pohtia yritysten kannustamista työllistämiseen. Labore on yhteydessä TEM:n asiantuntijoihin selvittääkseen yritysten mahdollisuutta maksaa nykyainsäädännön mukaan opiskelijan kansalaisuuteen perustuen esimerkiksi palkkatukea. Keskeinen osa selvitystä tulee olemaan opiskelijan yritykseen tuoma panos yrityksen kannalta.

Unifin mukaan on olennaista, miltä [valtakunnallinen] apurahajärjestelmä suhteutuisi yliopistojen omiin, esimerkiksi ohjelma-/alakohtaisiin apurahajärjestelmiin sekä yliopistojen haku- ja valinta-aikatauluihin. Nykyjärjestelmäkin on reilu ja läpinäkyvä opiskelijan kannalta; opiskelijat ja heistä apurahan saajat valitaan akateemisiin kriteereihin osaamiseen perustuen. Lisäksi on yritysten lahjoituksista maksettavat apurahat tietyillä aloilla. UM:n mukaan on hyvä, että selvityksessä pohditaan eri vaihtoehtoja. Selkeä systeemi olisi tavoiteltavaa sekä hallinnollisesti paras ja edullisin. Kehitysyhteistyövarojen käyttöä pohdittaessa ristiriidaksi muodostuu sen sisältämä tavoite, jonka mukaan opiskelija palaa hyödyttämään kotimaataan. Puheenjohtaja toi esiin, että esimerkiksi Ranskassa on käytössä kaksi erilaista apurahajärjestelmää. Arene peräänkuulutti korkeakoulun ja alueen näkökulman huomioimista: on tärkeää, että uusia järjestelmiä suunniteltaessa säilyy autonominen vapaus vaikuttaa.

5. Ajankohtaiset asiat

Valmisteluryhmä esitteli hallituksen esityksen ajankohtaisen tilanteen sekä korkeakoulujen ja Maahanmuuttoviraston tiedonsaantioikeuden väliaikaisratkaisua. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 16.5.2024. Esityksestä poistettiin hakemusmaksun osalta joustava asetuksella säätäminen ja täsmennettiin

tiedonsaantioikeutta koskevia pykälä. Tiedonsaantioikeuden väliaikaisratkaisusta Maahanmuuttovirasto piti 13.5.2024 työpajan korkeakouluille, mukana myös CSC, OPH ja OKM. Korkeakoulujen on mm. määriteltävä, milloin maahantulon prosessissa heidän on viimeistään tiedettävä opiskelijan maksuvelvollisuus (vaikutus apurahojen myöntämiseen). Työpajan myötä Migrille ja CSC:lle jäi pohdittavaksi, olisiko CSC kannattavaa luoda ns. välipalvelu tiedonpyytäjien ja välitettävien tietojen tietoturvalleiseksi varmentamiseksi. Automaattisemman, pysyvämmän ratkaisun luominen on joka tapauksessa tarkoitus.

Keskusteltiin maksuvelvollisuuden yhtenäisestä tulkintalinjasta ja sen varmistamisesta korkeakouluissa. Valmisteluryhmän mukaan kansallisella tasolla tätä on vaikea (ainakaan etukäteen) määrittää; olisi tiedettävä potentiaalinen tilanne ja tulkintaongelma, jolloin opiskelija vahingossa vapautettaisiin maksusta. Unifin mukaan tilanteet ovat varmasti moninaisia ja oleskeluluvan historiatietojen tarkastelu tuo monimutkaisuutta. Valmisteluryhmä huomioi, että tämä on yksi seurattava asia toimeenpanossa.

Keskusteltiin pysyvämmän tiedonsaantiratkaisun aikataulusta. Migrin arvion mukaan sitä voidaan suunnitella aikaisintaan vuonna 2025 (UMA-järjestelmän kilpailutus on kesken, eikä sen valmistumisesta ole tietoa.) Pj:n mukaan etuna on, että mahdolliset ongelmatilanteet voidaan ratkaista jo väliaikaisratkaisussa, mutta pidetään kiinni pysyvästä ratkaisusta vuoden 2025 lopussa. Unifi pyysi huomioimaan tiukan aikataulun lain voimaantulolle ja väliaikaisratkaisun valmistumiselle niin, että hakijat ehditään informoida ennen hakuajojen avautumista lukuvuosimaksuvelvollisuuden määräytymisestä. Valmisteluryhmä tunnisti tarpeen jonkinlaiselle ratkaisulle tietojen välittämiseen 1.10.2024 mennessä (securemail olisi yksinkertaisin).

6. Hallituksen esityksen muutosten toimeenpano ja vaikutusten seuranta

Puheenjohtaja esitteli työryhmälle etukäteen lähetetyn keskustelupaperin. Käynnissä on paljon toimia ja kehityskulkuja kansainvälisiin opiskelijoihin ja maahanmuuttoon liittyen, joten vaikutusten seurannassa on huomioitava vaikutusten kokonaisuus ja laajempi kokonaiskuva. Tähän liittyy vastuullisuus ja väärinkäytösten ehkäisy (mm. juuri julkaistu korkeakoulujen [eettinen ohjeistus koulutusagenteille](#)), maahantulon pyöreän pöydän keskustelut sekä viestintä ja maakuvatyö; kuinka viestitään muutoksista niin, että kv-opiskelijat kokevat edelleen olevansa tervetulleita Suomeen. Vaikutusten seurantaan liittyy myös mm. Vipusen hyödyntäminen tilastoraportoinnissa sekä yllä puhuttu opiskelijan maksuvelvollisuuden yhdenmukaisen tulkinnan varmistaminen korkeakouluissa.

Käytiin keskustelu asiakohdasta. SYL totesi olevan pettymys, ettei seurantaryhmää lukuvuosimaksuihin liittyen perusteta ottaen huomioon, kuinka laajoja heikentäviä päätöksiä kv-opiskelijoiden asemaan tehdään. Vaikutuksia on tärkeää selvittää mm. mainitun tieteellisen tutkimuksen keinoin. SAMOK toi esiin tarpeen koordinoitulle seurantaryhmälle kv-opiskelijoihin liittyen käsittäen eri hallinnonalat. Pj kertoi korkeakouluista tulleen viestejä ja toiveen pysyvämmälle rakenteelle viranomaisyhteistyön parantamiseksi, ja siksi tarkoituksenmukainen organisoituminen on tarkastelussa.

Unifi painotti vaikutuksia Suomi opiskelumaana -brändiin spesifinä seurannan kohteena. Lisäksi on huomioitava, että hakijaviestintää tarvitaan englanniksi mahdollisimman pian. Unifi toi esiin, että OKM:n webinaarien ajankohdat ja kutsut tulisi hyvissä ajoin toimittaa korkeakoulujen oppimispalveluiden, hakijapalveluiden ja kansainvälisten palveluiden henkilöstölle, OHA-foorumille sekä opiskelijoille. Ministeriön

edustajien toivottiin vierailevan korkeakoulujen verkostojen kokouksissa tiedonkulun varmistamiseksi muutoksia toimeenpanevien henkilöiden keskuudessa (*Korkeakoulujen lukuvuosimaksuverkosto, Kansainvälisten hakijapalveluiden verkosto KV-HAPA, OHA-foorumin kansainvälisten opintoasioiden ryhmä*).

OPH kertoi korkeakoulujen terveisiä Kv-kevätpäivien verkostotapaamisesta liittyen HE:n muutosten vaikutuksiin ja tarvittaviin toimenpiteisiin erityisesti markkinoinnin osalta. [*Huomiot jaettu työryhmälle kokouksen jälkeen*]. Yleisesti koettiin, että hakijaluvut laskevat, mutta väliaikaisesti ja toisaalta saadaan parempia hakijoita. Kansainvälisen kilpailutilanteen nähtiin muuttuvan haasteellisemmaksi, mutta ei mahdottomaksi, kun Suomen keskeinen houkuttelukijä poistuu. Huolena on muutosten vaikutukset korkeakoulujen kansainvälisyyteen kokonaisuudessaan. Lisäksi kv-diversiteetin pienemisen koetaan itsessään vaikuttaa negatiivisesti Suomen houkuttelevuuteen. Erityisesti ulkomaisessa markkinoinnissa keskeisten viestien tulisi olla jatkossa rehellinen kuva Suomesta korostaen koulutuksen laatua, opintoihin keskittymisen tärkeyttä ja yhteiskunnan hyviä puolia.

TEM pohti, muuttuvatko nousevien hintojen myötä hakijoiden odotukset korkeakoulujen palvelutasosta (opetus tai muut palvelut). Pj huomioi, kuinka muutoksesta jatkossa viestitään, sillä välttämättä lukuvuosimaksujen "listahinnat" eivät varsinaisesti nouse, vaikka todellinen maksusumma nouseekin. Valmisteluryhmän mukaan olennainen viestittävä (esimerkiksi Q&A) on jatkossa jokin arvio siitä, mihin maksut konkreettisesti asettuvat korkeakouluissa. Ratkaisuna voisi myös olla valmisteluryhmät, joissa yhtenäisiä tulkintatapoja ja toimintoja kehitetään.

Pj totesi, että ministeriössä pohditaan toimeenpanosuunnitelmaa, jossa akuutein on viestintä sekä Migrin ratkaisu tietojenvälitykseen. Aikajänteessä myöhemmin ovat selvitykset ja tutkimukset maksujen noston vaikutuksista [1.8.2026 alkaen]. Pohditaan myös yhteisen seurannan tarvetta sisältäen muutkin kv-opiskelijoihin liittyvät teemat. Lisäksi otetaan yhteyttä mainittuihin verkostoihin ja muihin mahdollisiin ryhmiin. Pj totesi, että päivitetty toimeenpanosuunnitelma toimitetaan työryhmälle: OKM:ään voi olla sen täydennysten osalta yhteydessä. Maakuvaan liittyvä yhteinen keskustelu ja yhteistyö olisi paikallaan UM:n kanssa. UM välittää viestiä myös sisäisesti maakuvakysymyksiin liittyen.

Valmisteluryhmä tiedusteli korkeakouluilta etukäteen pohdittavaksi lähetettyä kysymystä, aiotaanko englanninkielisten ohjelmien aloituspaikkamäärää pitää samana vuodesta 2026 eteenpäin. Ammattikorkeakouluissa ei tapahdu muutoksia, mutta apurahoja on viilattava kokonaisuuteen sopiviksi. Yliopistojen mukaan kv-opiskelijoiden sisäännotot kasvavat jatkossa, mutta englanninkielisissä ohjelmissa ei ole kiintiöitä kv-opiskelijoille, koska paikkoja tarjotaan parhaille. Lisäksi apurahoja on vähennettävä ja se tulee laskemaan paikan vastaanottaneiden opiskelijoiden määrää.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraavat kokoukset

Syksyllä, ajankohta tarkentuu myöhemmin: valmisteluryhmä palaa aikaehdotusten kanssa. Kokonaisuuteen vaikuttaa mm. selvityksen valmistuminen syyskuun lopussa ja sen jälkeen tehtävä työryhmän raportti sekä korkeakoulujen sopimusneuvottelut (ammattikorkeakoulujen neuvottelut käynnissä, yliopistojen osalta käyty lokakuun puoleen väliin mennessä).

9. Kokouksen päättäminen

11.39